

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćen tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10), Zaključka o usvajanju Programa provođenja proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2017. godini, broj: 02-37-6674/17 od 26.04.2017. godine i Odluke o odobravanju sredstava za provođenje proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2017. godini, broj: 02-37-6675/17 od 26.04.2017. godine, na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 105. sjednici, održanoj 31.07.2017. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Usvaja se Izvještaj o realizaciji Programa preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na području Zeničko-dobojskog kantona - proljetna faza 2017. godine,

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Miralem Galijašević

Broj: 02-_____/17.

Datum, 31.07.2017. godine

Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,

1x Ministarstvo finansija,

1x Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, putem ministarstva,

1x a/a.

INSTITUT ZA ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE

Fra Ivana Jukića 2, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina
tel.+38732 443 540 / fax.+38732 443 530
www.inz.ba / info@inz.ba / IDB 4218900490003

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA
preventivne sistematske
deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije
na području Zeničko-dobojskog kantona
proljetna faza – 2017.godine

Zenica, JULI 2017.godine

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA
preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije
proljetna faza – 2017.godine

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA

Direktor: *prim.dr.Senad Huseinagić*

Izvještaj sačinili: *Rukovodilac odjeljenja za finansijske poslove i logistiku*
Hajrudin Muslija, dipl.oec.

Saradnici: *Koordinator terenskih aktivnosti*
Nermin Imamović, dipl.ing.

Zenica, juli 2017.godine

UVOD

Štetni glodari (pacovi i miševi) su kroz historiju zabilježeni kao stalni pratioci čovjeka. Široko su rasprostranjeni i nanose značajne ekonomske štete, a predstavljaju i veliku opasnost po zdravlje ljudi, jer su prenosioci različitih zaraznih bolesti.

Danas se primjenjuju različite metode uništavanja ovih jako rasprostranjenih štetočina. Postoje preventivne i kurativne metode suzbijanja štetnih glodara. Od preventivnih metoda izdvaja se metod sistematske deratizacije, kojim se smanjuje brojnost štetočina. Ova mjera bi trebalo da se upražnjava najmanje dva puta godišnje, u proljeće i jesen, odnosno kada je aktivnost glodara najveća. Ukoliko se ne obavi preventivan metod suzbijanja, preostaju kurativni metodi, odnosno direktna borba sa štetočinama.

Preventivne metode (npr.uklanjanje otpada), biološke metode (prirodni neprijatelji), fizičko-mehaničke metode (upotreba struje visokog napona, gasnih klopki, raznih lijepaka itd.), sve su to metode za uništavanje štetnih glodara. Najprimenjivaniji metod suzbijanja je hemijski, koji se vrši upotrebom hemijskih sredstava (rodenticidi).

Od rodenticida se zahtijeva efikasnost u niskim koncentracijama, da su primamljivi, da ne izazivaju rezistenciju i da izazivaju smrt glodara što prirodnije (da ne privlači pažnju ostalih glodara) u što kraćem vremenskom intervalu od vremena ishrane.

Sva ova obilježja imaju rodenticidi iz grupe antikoagulanata II generacije koje najčešće koristimo prilikom deratizacije.

Mamke koji se najčešće upotrebljavaju možemo podijeliti na osnovu hranjivog nosača, a razlikujemo mamke sa svježom ili pokvarenom hranom, mamke sa žitaricama, parfimisane, tečne i praškaste. Odabir mamaka zavisi od uslova koji vladaju na terenu. Postavljaju se u deratizacionu kutiju sa jasnim oznakama upozorenja i podacima osobe i firme koja vrši deratizaciju.

Osim što treba izabrati prave i atraktivne mamke, za efikasno suzbijanje štetnih glodara, vrlo je važno da se deratizacione kutije sa mamkom izlože na pravo mesto. Zbog toga je potrebno da se za svaki objekat izradi tačan plan i raspored izlaganja mamaka (deratizaciona mapa), zavisno od mjesta najveće brojnosti glodara i njihovih puteva kretanja i zadržavanja, odnosno njihovih skloništa i rupa.

Sistematska preventivna deratizacija, dezinfekcija i dezinsekcija provodi se u cilju kontrole uzročnika zaraznih bolesti i njihovih prenosioca – glodara i insekata.

Svrha obavezne sistematske deratizacije je da savremenim postupcima primjene rodenticida, svede populaciju štakora i miševa na nivo podnošljivosti, tj. na nivo kada glodara neće predstavljati veću opasnost za zdravlje građana, pri čemu se bitno smanjuju i ekonomska šteta koju čine ovi glodari.

Deratizacija zatvorenih prostora provodi se postavljanjem zatrovanih mamaka (antikoagulanata rodenticida na koje nije razvijena rezistencija) u deratizacijske kutije koje su posebno označene, te sprečavaju rasipanje i kvarenje, a i onemogućuju domaćim životinjama uzimanje mamka.

SADRŽAJ

UVOD

PROLJETNA AKCIJA DDD 2017.godine

PRIPREMNA FAZA

Utvrdjivanje vrste i stepena infestacije glodarima

Obezbjedenje sredstava za izvođenje akcije

Obavješćavanje stanovništva

Operativno planiranje

Priprema monitoringa

FAZA IZVOĐENJA AKCIJE

Organizacija akcije

Operativni tim

Stručni nadzor

Logistička podrška

Deratizeri i pomoćno osoblje

Upotreba vozila

Obuhvat preventivne sistematske deratizacije

DEZINSEKCIJA I DEZINFEKCIJA

OBJEKTI KOJI NISU OBUHVAĆENI DERATIZACIJOM

INSPEKCIJSKA KONTROLA

IZBOR, KARAKTERISTIKE I REKAPITULACIJA UTROŠKA SREDSTAVA

Ocjena uspješnosti

POJAŠNJENJE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

ZAKLJUČAK

PROLIJETNA AKCIJA DDD 2017

Akcija proljetne faze deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije je u skladu sa Naredbom Ministarstva zdravstva Zeničko-dobojskog kantona, općinski naredbi provedena u periodu od 10. maja do 19. juna 2017. godine.

Sistematsku DDD na području Kantona u skladu na pomenutim naredbama je organizovao i proveo Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica.

Sistematsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju je programirao stručni tim Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, a njegovu realizaciju, sprovele su obučene stručne operativne ekipe sastavljene od izvršilaca iz Instituta uz učešće nezaposlenih zdravstvenih tehničara sanitarno ekološkog smjera kojima je obezbjeđena dopunska obuka tj. obrazovanje. Uz kontinuirani stručni nadzor Sanitarnog inženjera. Rukovodni tim čine ljekari specijalisti preventivnih grana medicine javnozdravstvene oblasti, a rukovodioci operativnih ekipa su sanitarni inženjeri, diplomirani medicinski tehničari zaposlenici Instituta.

Stručni nadzor kontinuirano su provodile HES službe Domova zdravlja specijalizovane iz oblasti epidemiologije.

Kontrola sanitarne inspekcije programa preventivne DDD je predviđena i obavljena u pripreмноj organizacionoj fazi i u fazi izvođenja što je konstatovano zapisnicima ovlaštenih sanitarnih inspektora.

U cilju omogućavanja detaljnijeg uvida u aktivnosti i realizaciju Programa sistematske DDD centralnih naselja Zeničko dobojskog kantona niže ćemo dati prezentaciju cjelokupne problematike ovih aktivnosti u svim fazama i aspektima.

Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica organizuje, programira i sprovodi preventivnu sistematsku deratizaciju na području Ze-do kantona.

Organizacija preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije određena je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti kao opšta mjera za zaštitu stanovništva od zaraznih oboljenja, a organizacija preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije obuhvata četiri faze:

- Pripremna faza
- Faza izvođenja (Operativna faza) ili faza deratizacije u užem smislu
- Faza održavanja postignutog zadovoljavajućeg stepena redukcije glodarske populacije na koju se nastavljaju kontinuirane mjere higijene okoliša i druge mjere neophodne za održavanje populacije glodara na biološki tolerantnom nivou
- Faza evaluacije

PRIPREMNA FAZA

Pripremna faza preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na području Zeničko-dobojskog kantona počela je 01. maja 2017.godine i obuhvatila je aktivnosti specifikirane u daljem tekstu, a trajala je do 10.maja 2017.godine koji je naredbom ministarstva zdravstva određen kao dan početka faze izvođenja preventivne deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije.

Pripremna faza odnosila se na slijedeće aktivnosti:

- Utvrđivanje vrste i stepena infestacije glodarima
- Upoznavanje strukture područja procjena higijene okoliša, ocjena stanja zgrada i mogućnost penetracije glodara
- Procjena sanitarno – tehničkih i higijenskih uslova
- Uvjeti i način dispozicije svih vrsta otpadnih tvari
- Kontrola žarišta sa epidemiološkom indikacijom
- Provedena je obuka osoblja
- Blagovremeno je obezbjeđena potrebna količina rodenticida, insekticida i dzinficijensa predviđenih programom
- Administrativne mjere, uključujući obavijesti stanovništvu preko štampe, letaka plakata različitih formata radija i televizije kojima je obavještavano stanovništvo o mjerama kojih se moraju pridržavati tokom akcije
- Evidencija ček liste zaštite od štetočina.

Utvrđivanje vrste i stepena infestacije podrazumijeva utvrđivanje prosječnog relativnog broja tj. praćenje brojnosti štetočina na kritičnim mjestima određenih područja na području općina Ze-do kantona.

Ove aktivnosti su provodile su dvije dvočlane ekipe osposobljenih diplomiranih medicinskih tehničara pod nadzorom sanitarnog inženjera tokom sedam dana pripremne faze.

Obučeni diplomirani medicinski tehničari su u tom periodu obilazili i nadzirali kritična mjesta (žarišta) na gradskim i prigradskim područjima općina i postavljali određenu izvaganu količinu nezatrovanih mamaka i atraktante sa feromonima u kutijama s hranilicama ili sticky boxovima na više mjesta određenih površina i objekata te u razmacima od tri dana nadzirali kritična mjesta i mjerili mamke te konstatovali prisustvo glodara i insekata.

Nakon trodnevne kontrole zbrojila se ukupno pojedena količina izloženog mamka,feromonskim atraktantom odredilo prisustvo i vrsta insekata te količina rodenticida podijelila sa brojem dana i prosječnom potrebom za hranom. Na taj način odredili smo prosječan broj glodara na kritičnim mjestima prisustvo insekata te izračunali prosječnu prisutnost glodara i insekata po općinama.

Pored ovog postupka praktikovali smo i postupak analize šteta, a i postupak monitoringa praćenjem pojave štakora višednevno danju i noću nadzirati.

Procjenu relativnog broja mišolikih glodara označili smo prema brojnosti (Tabela) kao:

- veoma rijetka prisutnost
- rijetka
- slaba
- jaka

Stepen početne infestacije glodara na ZDK prije početka proljetne akcije sistematske deratizacije u 2017.godini

(ispitivanje provedeno 7 dana prije početka sistematske deratizacije)

OPĆINA	Prije početka proljetne faze 2017. godine
Olovo	**
Vareš	**
Breza	**
Kakanj	**
Visoko	**
Tešanj	**
Doboj-jug	*
Usora	*
Maglaj	***
Zavidovići	**
Žepče	**
Zenica	**

Legenda:

0 - veoma rijetka prisutnost

* - rijetka prisutnost

** - slaba prisutnost

*** - jako izražena prisutnost

Na osnovu dobijenih podataka o vrsti i stepenu infestacije, broja domaćinstava i stanovnika broja objekata i površina koji će biti obuhvaćeni deratizacijom i dezinfekcijom izračunali smo procjenu potrebnih količina antikoagulantnih rodenticida i insekticida kao i njihovu vrstu aktivnih materija.

Nadzor i kontrola opštinskih sanitarnih inspektora je obavljena u pripreмноj i u fazi izvođenja. U pripreмноj fazi su izvršili uvid u higijensko sanitarno stanje u objektima i prostorima koji se obuhvataju deratizacijom naložili su nadležnim, i odgovornim licima da otklone higijensko sanitarne manjkavosti i o tome obavjestili i Institut.

Obezbjedenje sredstava za izvođenje akcije

Blagovremeno je obezbjeđena potrebna količina rodenticida i insekticida predviđenih programom. Nabavka rodenticida i insekticida se sprovodila preko Instituta.

U cilju smanjenja mogućih rizika pri izvođenju akcije deratizacije poduzete su sljedeće mjere:

- Provedena je edukacija svih angažovanih spoljnih saradnika i uposlenika Instituta o načinu provođenja akcije i postupanju sa otrovima
- Izvršena je nabavka odgovarajućih zaštitnih sredstava
- Obezbjedene su torbe prve pomoći koje su sadržavale pribor za prvu pomoć i tlakomjer
- Obezbjedena je dovoljna količina antidota za korištene otrove, a antidoti su dostavljeni službama hitne pomoći, zajedno sa uputstvom za upotrebu i opisom postupaka pomoći pri zatrovanju.
- Navedene torbe su stavljene na raspolaganje i ekipama na terenu.
- Kontinuirano zbrinjavanje otpada i ambalže od trovnih materija sa neškodljivim zbrinjavanjem

Administrativne mjere koje smo sproveli u pripremnoj fazi su uključivale obavještanje javnosti putem sredstava informisanja, te putem letaka i plakatanja u najvećem broju.

Obavještanje stanovništva

Stanovništvo je blagovremeno obaviješteno o mjerama koje ćemo poduzeti te o njihovim obavezama koje su podrazumijevale njihovu aktivnu saradnju sa operativnim ekipama i sa stručnim timom. Informisanje stanovništva je vršeno putem lokalnih (televizijskih i radijskih) medijskih kuća kao i putem obavijesti o zdravstveno-ekonomskom značaju akcije i plakata sa informacijama o periodu odvijanja akcije u svakoj pojedinoj općini Kantona.

Ovim aktivnostima su obuhvaćene sve općine, a za ove namjene je ukupno utrošeno **1.382,51 KM**.

Operativno planiranje

Na osnovu gore navedenih podataka te iscrpnog poznavanja svih ostalih parametara izrađeni su operativni planovi rada po općinama uz saradnju i pomoć inspekcijских organa svake općine i rukovodioca higijensko epidemioloških službi što je kasnije omogućilo koordinirano djelovanje na terenu u fazi izvođenja samog programa.

Priprema monitoringa

Paralelno sa navedenim pripremama, usvojeni su potrebni obrasci za evidenciju praćenja rada ekipa kroz:

- Dnevne izvještaje, o radu ekipa i utrošku materijala
- Obrasce za evidenciju tretiranih objekata po subjektima
- Potvrde o izvršenoj deratizaciji

FAZA IZVOĐENJA AKCIJE

Akcija preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije u proljetnoj fazi je planirana da se provede u vremenu od 10. maja do 19. juna 2017.godine.

Izvođenje akcije je završeno zaključno sa 15. juna 2017. godine , dok se u periodu od 16.juna do 19. juna 2017.godine izvršile potrebne korekcije i dopune.

Općina	Termin izvođenja
Olovo	od 10.05. do 11.05.
Vareš	od 11.05. do 12.05.
Breza	od 12.05. do 15.05.
Visoko	od 15.05. do 21.05.
Zenica	od 15.05. do 30.05.
Kakanj	od 22.05. do 24.05.
Tešanj	od 29.05. do 06.06.
Doboj-jug	od 01.06. do 02.06.
Usora	od 02.06. do 03.06.
Maglaj	od 05.06. do 07.06.
Zavidovići	od 08.06. do 11.06.
Žepče	od 12.06. do 15.06.

Organizacija akcije

Akcijom je operativno upravljao Operativni tim na čelu sa Menadžerom akcije.

Operativni tim akcije su činili:

- Koordinator terenskih aktivnosti
- Koordinator za pripremne aktivnosti, vođenje evidencija i logistiku
- Koordinator za izradu pravnih akata

Stručni nadzor je provodio Stručni tim, koji je bio nezavisan od Operativnog tima i menadžera akcije i provodio je nadzor nad izvođenjem operacije. Stručni nadzor na nivou provedbe DDD poslova u općini, nadzor na terenu su provodili općinski inspektori i imenovani predstavnici Higijensko-epidemioloških službi domova zdravlja.

Logističku podršku za kompletnu akciju je obezbjeđivao Logistički tim.

Logistički tim je sačinjavalo 9 osoba među kojima je: lica zaduženo za unos i informatičku obradu podataka,fakturista, blagajnik, skladištar, lice zaduženo za vođenje skladišta, lice zaduženo za informisanje javnosti i kontakte s medijima, poslove operatera, lice zaduženo za održavanje higijene skladišta i kurirske poslove.

U akciji je ukupno učestvovalo 132 osoba, a prema dole navedenom pregledu

Tabelarni pregled ljudstva i vozila koji su učestvovali u akciji

	Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica	DZ – Higijensko epidemiološka služba	Općina ZDK	Angažovani deratizeri i pomoćno osoblje	UKUPNO
Operativni tim	5	-	-	-	5
Logistički tim	9	-	-	-	9
Stručni tim - nadzor	-	6	8	-	14
Deratizeri i pomoćno osoblje	18	-	-	86	104

Napomena: U tabeli je naveden ukupan broj angažovanih lica, pri čemu je dužina angažmana (broj dana) po licu bila različita.

Deratizeri i pomoćno osoblje:

Direktne izvršioce na terenu su praktično činile dvije grupe: deratizeri i pomoćno osoblje. Među deratizerima je bilo zaposlenika Instituta ali je angažovano i 86 nezaposlenih osoba koje su završile posebnu obuku. Pomoćno osoblje (nezaposlena lica) je imalo vrlo kratku obuku iz samozaštite.

Upotreba vozila

U akciji je ukupno bilo upotrijebljeno 5 vozila Instituta, kao i 15 iznajmljenih vozila. Troškovi angažmana vozila su iznosili ukupno 5.703,00 KM.

Obuhvat preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije

Proljetna faza preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije Zeničko-dobojskom kantona u 2017. godini je kako je planirano provedena u naseljima sa većom koncentracijom stanovništva i privrednih aktivnosti, to jeste, sva centralna naselja Kantona sa obuhvatom i perifernih naselja.

U proljetnoj fazi, kako je planirano, obuhvaćene su površine i objekti:

1. kojima upravlja Država (Kanton-općine)
2. kojima upravljaju subjekti koji su na Budžetu,
3. kojima upravljaju ostali subjekti,
4. ostale površine i subjekti koje treba da budu obuhvaćeni deratizacijom.

Objekti i površine kojima upravlja Država (Kanton i općine):

- Javne i zelene, rekreativne i druge slobodne površine u pojasu naselja sa koncentrisanim stanovništvom (centralnih naselja),
- Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim dijelovima naselja,
- Trgovi, tržnice i pijace,
- Različite lokacije u naseljima, na kojima, postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- Centralne deponije kao i nezvanična (neorganizovana) smetlišta u gradskim i prigradskim naseljima;

- *Prognanički kampovi i drugi objekti kolektivnog smještaja;*
- Objekti i površine kojima upravljaju subjekti finansirani iz Budžeta Kantona:*

- *Škole, obdaništa, internati,*
- *Javne ustanove administrativnog karaktera*
- *Zdravstvene ustanove*
- *Sportski i rekreativni objekti*
- *Vjerski objekti i greblja*

Objekti i površine kojima upravljaju ostali subjekti:

- *Kanalizacione mreže sa šahtovima i izlivnim kolektorima, kanalizacijski sistemi za odvođenje oborinskih voda*
- *Zajednički prostori (podrumi, tavani) stambenih objekata,*
- *Javni vodoopskrbni objekti;*
- *Objekti za proizvodnju, promet, i uskladištenje hrane;*
- *Stacionirani objekti i sredstva javnog saobraćaja;*

Ostale površine i subjekti koje treba da budu obuhvaćeni deratizacijom čine individualne stambene zgrade u privatnom vlasništvu unutar gradskih naselja i njihove okoline.

DEZINSEKCIJA I DEZINFEKCIJA

U toku akcije deratizacije provedena je dezinsekcija i dezinfekcija na određenim površinama i objektima prema epidemiološkim indikacijama, prema tome dezinsekcija i dezinfekcija je obuhvatila centralne deponije krutih otpadaka, nezvanična i neorganizovana smetlišta u gradskom i prigradskom području, prognaničke kampove kolektivnog smještaja, zajedničke prostore stambenih zgrada u ranijem društvenom vlasništvu, prostori, pribori i uređaji za sakupljanje i prijevoz krutog i tekućeg otpada, prostorima za sakupljanje komunalnog otpada te vertikalne tunelie za odlaganje komunalnog otpada.

OBJEKTI KOJI NISU OBUHVAĆENI DERATIZACIJOM

Preventivnom sistematskom deratizacijom su obuhvaćene sve planirane, gore navedene površine i objekti osim objekata koji pripadaju određenim subjektima koji su u sopstvenom aranžmanu, proveli deratizaciju putem ugovorenih drugih izvođača.

INSPEKCIJSKA KONTROLA

Kontrola sanitarne inspekcije je predviđena i obavljena u pripremnoj fazi i u fazi izvođenja što je konstatovano zapisnicima ovlaštenih sanitarnih inspektora. Ocjena je svih općinskih sanitarnih inspektora da je preventivna sistematska deratizacija provedena uspješno i kvalitetno i u odgovarajućem terminu. Predmet njihovih kontrola je sadržavao: vrstu

rodenticida, rokove valjanosti, opremu, kadrove i tehnička pomagala, a druga faza podrazumjevala je kontrolu izvođenja akcije na terenu u objektima i površinama koji se tretiraju u preventivnoj deratizaciji.

IZBOR, KARAKTERISTIKE I REKAPITULACIJA UTROŠKA SREDSTAVA

Preventivnu sistematsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju Zeničko-dobojskom kantona u proljetnoj akciji 2017. godine izvršili smo Hemijskim sredstvima koja su proizvedena u 2016. i 2017. godini, a imaju slijedeće karakteristike:

- Svi rodenticidi pripadaju drugoj generaciji antikoagulanata
- Djeluju u niskim koncentracijama sa jednakokratnim djelovanjem (već nakon jednog uzimanja mamka izazivaju smrt u roku od nekoliko dana)
- U radnim koncentracijama pripremljenim za suzbijanje glodara nemaju štetne materije u koncentraciji koja je štetna za ljudsko zdravlje
- Izazivaju smrt glodara sličnu prirodnoj smrti
- Nisu repelentnog djelovanja
- Ne izazivaju rezistenciju kod glodara
- Postoji spontana biodegradabilnost
- Insekticidi sa širokim spektrom aktivnih materija
- Dejstvo u niskim koncentracijama
- Sigurnosno tehnički listovi sa procenjenim uticajem na okoliš

U skladu sa programom proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2017.godini koristili smo slijedeća hemijska sredstva:

A) Meki mamak-pasta su rodenticidi pripremljeni za upotrebu od smjese izbalansiranih jestivih tvari jednolično raspršenih u žele osnovi atraktanata i konzervansa, koji privlače sve vrste glodavaca.

Sadrže aktivnu supstancu - BROMADIOLON i ALFACHLORALOZE

B) Parafinizirani mamci su rodenticidi pripremljeni za upotrebu od smjese izbalansiranih jestivih tvari jednolično raspršenih u zrnastoj osnovi atraktanata i konzervansa, koji privlače sve vrste glodavaca.

Sadrže aktivnu supstancu - BROMADIOLON

C) Parafinski blokovi otporni su na vlagu te se koriste za tretman kanalizacionih sistema otvorenih kanala i vodotokova, zelenih i drugih javnih površina deponija smeća i drugih vlažnih mjesta i u kućama.

Sadrže aktivnu supstancu – BROMADIOLON

D) Mehanički temo kolant namazi jake adhezivne moći koriste se za tretman objekata za promet životnih namirnica, zdravstvenih ustanova, predškolskih i školskih ustanova.

F) Tečni koncentrovani i rastvoreni insekticid sa kombinacijom aktivnih materija za suzbijanje letećih i gmižućih insekata.

G) Tečni i granulirani dezinficijens na bazi hlora sa bakteriostatskim, baktericidnim, fungicidnim i virocidnim učinkom

Utrošen DDD materijal:

Sredstva za deratizaciju (rodenticidi)

- Bromadiolon 0,005% parafizirani mamak 20 g	2.946 kg
- Bromadiolon 0,005% parafizirani mamak 100 g	1.061 kg
- Bromadiolon 0,005% meki mamak 10 g	3.602 kg
- Bromadiolon 0,005% parafinizirana žitna pasta 30 g	55 kg
- Alfachloraloze pasta - meki mamak 10 g	173 kg

Insekticidi:

- Insekticid koncentrat	7 lit
- Insekticidi rastvor (emulzija)	50 lit

Dezinficijensi:

- Dezifcijens tečni koncentrat	10 lit
- Dezifcijens u granulama koncentrat	175 kg

Ostala sredstva:

- Ljepilo	87 kom
- Tacne	1.450 kom
- Rukavice-jednokratne	11.700 pari
- Kartonske kućice za mamke	17.850 kom
- PVC hranilice	33 kom

OCJENA USPJEŠNOSTI

Obzirom da je na Kantonu primijenjena jedinstvena metodologija sistematske preventivne deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije koju je razradio Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica akcija je uspješno provedena.

Očekujemo da će nivo pristunosti glodara, do slijedeće - jesenje faze biti na zdravstveno prihvatljivoj, tolerantnoj razini, kontinuirano i dalje se prati prisustvo insekata a naročito vektora zaraznih bolesti, naravno stavljeno je u zadaću lokalnim higijensko-epidemiološkim službama kao i sanitarnim inspekcijama koje su u saradnji sa Institutom, učestvovali u akciji deratizacije, da signaliziraju eventualno značajnije prisustvo glodara na pojedinim lokalitetima ili pojavu zaraznih bolesti koje se mogu dovesti u vezu sa insektima i glodarima da obavijeste rukovodni tim Instituta, u kom slučaju bi se provele Interventne akcije do početka naredne preventivne sistematske deratizacije.

Suština metodološkog pristupa akciji su:

- **sveobuhvatnost** (tretiraju se svi objekti i površine),
- **istovremenost** (svi objekti i površine na kojima će se provesti deratizacija se tretiraju u isto vrijeme što podrazumijeva raspon vremena koji ne omogućuje novi biološki krug razvoja glodarskih mladunčadi),
- **intenzivnost** (što podrazumijeva kratkotrajnost akcije angažovanjem istovremeno velikog broja izvođača),
- **umjerenost** (uz dovoljan intenzitet primjene degradabilne trovne mase obezbjeđuje se optimalna ekološka ravnoteža da bi se sačuvao ekološki ambijent od prekomjerne kontaminacije),
- **i maksimalna bezbijednost** (bezbijednost po izvođače akcije, po stanovništvo, domaće životinje i životinje ljubimce), selektivnim korištenjem sredstava sa niskom otrovnošću po ljude i neatraktivnih i neprihvatljivih za životinje, te primjenom ljepljivih mamaka za restauracijske objekte i objekte i površine gdje borave djeca).

Svrha preventivne deratizacije je redukcija mišolikih glodara na biološki prihvatljiv nivo u odnosu na stanje brojnosti prije provedene deratizacije. Zadatak stručnog tima jeste da ocijeni je li cilj preventivne sistematske deratizacije postignut tj. da utvrdimo je li dostignuta redukcija glodara u procentu od najmanje 70% u odnosu na period prije deratizacije.

Struktura utrošenog materijala je povoljna jer je učešće parafinskih mamaka 51,26%, meki mamak – žele 47,64% i mehanički temo kolant namazi 1,10% što se prema stručnim mišljenjima, smatra poželjnim.

Bromadiolon meki mamak žele, koji čini 45,46% te Alfachloralozepasta, koja čini 2,18 %. Na drugom mjestu je Bromadiolon parafinski mamci koji su korišteni zbog poznatih svojstava otpornosti i dugotrajnosti a čine 51,26 %. Na trećem mjestu je Lijepak specijalne namjene za sistematsku preventivnu deratizaciju u količini od 1,10 %.

POJAŠNJENJE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Ukupni prihodi proletne faze sistematske deratizacije, dezinfekcije i dezinskecije su iznosili 99.738,70 KM i obuhvataju dio prihoda koje finansira Budžet Kantona u iznosu od 45.000,00 KM i dio prihoda koje finansiraju budžeti općina u iznosu od 54.738,70 KM.

Kad su u pitanju rashodi, oni se ovdje odnose na rashode za DDD aktivnosti u objektima i površinama koje finansira direktno Država (Kanton i općine), kao i subjekte koji se finansiraju iz Budžeta Kantona.

Ovim su obuhvaćene sljedeće grupe objekata i površina:

- Javne i zelene, rekreativne i druge slobodne površine u pojasu naselja sa koncentrisanim stanovništvom (centralnih naselja),
- Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim dijelovima naselja,
- trgovi, tržnice i pijace,
- različite lokacije u naseljima, na kojima, postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- Centralne deponije kao i nezvanična (neorganizovana) smetlišta u gradskim i prigradskim naseljima;
- Prognanički kampovi i drugi objekti kolektivnog smještaja;
- Škole, obdaništa, internati,
- Javne ustanove administrativnog karaktera

- zdravstvene ustanove
- sportski i rekreativni objekti
- Vjerski objekti i greblja

U toku ovih aktivnosti imali smo sljedeće grupe troškova:

- troškovi DDD materijala
- troškovi transporta
- troškovi medija
- troškovi angažovanog osoblja
- troškovi izrade programa
- indirektni troškovi

Troškovi DDD materijala predstavljaju troškove nabavke materijala koji je nabavljen od strane Instituta.

Troškovi transporta obuhvataju nadoknade za upotrebu privatnih vozila i službenih vozila.

Troškovi medija obuhvataju sve troškove koji pokrivaju aktivnosti obavještanja stanovništva, kao što su troškovi radija i televizije, te troškovi štampanja plakata i obavještenja.

Troškovi angažovanog osoblja obuhvataju plaćanje nadokanda za svo angažovano osoblje uključujući i plaćene poreze i doprinose.

Troškovi izrade programa predstavljaju troškove osoblja Instituta koje je učestvovalo u izradi programa.

Indirektni troškovi čine troškove koji se obračunavaju na direktne troškove izvođača, a predstavljaju pokrivanje određenih troškova koje izvođači imaju u toku provođenja akcije.

Indirektni troškovi pokrivaju sljedeće troškove izvođača:

- angažman menadžmenta i administracije
- amortizacija opreme i prostora izvođača
- učešće u pokrivanju zajedničkih troškova izvođača (energija, komunalne usluge, održavanje i čišćenje prostora)
- troškovi čuvanja skladišta
- angažman stručnog osoblja Instituta na obuci deratizera
- telefonski troškovi
- troškovi potrošnog kancelarijskog materijala
- troškovi korištenih obrazaca
- troškovi tenderskih postupaka
- osiguranje angažovanih deratizera i pomoćnih radnika
- troškovi bankovnih transakcija

Troškovi poreza su uključeni u pojedinačne stavke, ali ih prikazujemo i izdvojeno kako bi se uvidjelo koliko u toku akcije izdvajamo za PDV, kao i poreze i doprinose na nadoknade za angažovano osoblje.

ZAKLJUČAK

Može se konstatovati da je preventivna sistematska deratizacija, dezinfekcija i dezinsekcija (proljetna faza) provedena uspješno i kvalitetno. Postignuti su visoki efekti kontrole glodara, insekata i patogenih mikroorganizama što je značajno uticalo na smanjenje rizika pojave zaraznih bolesti kako na vektore tako i na same uzročnike bolesti.

Neki od privrednih subjekata, nisu bili obuhvaćeni ovom akcijom jer ove poslove za njih obavljaju firme s kojima je ugovoreno za cijelu firmu.

Takođe je, kao i u ranijem periodu, bilo određen broj privrednih subjekata, koji su odbili provođenje deratizacije, pravdajući to nedostatkom sredstava i nemogućnošću plaćanja, o čemu su obaviješteni nadležni organi.

Kako bi akcija sistematske deratizacije bila potpunija, potrebno je u narednom periodu obezbijediti više finansijskih sredstava, te obezbijediti da svi pravni subjekti na Kantonu budu obuhvaćeni jednoobraznom sistematskom deratizacijom. Ovo je potrebno kako bi se akcija mogla provesti u skladu sa pravilima struke, te kao takva obezbjedila osnovna zadaća preventivne sistematske deratizacije – zaštita zdravlja stanovništva i sprječavanje epidemija.

S poštovanjem,

Dostavlja se:

- Ministarstvu zdravstva ZDK
- Arhiva

INSTITUT ZA ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE

Fra Ivana Jukića 2, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina
tel.+38732 448 001 / fax.+38732 446 000
www.inz.ba / info@inz.ba / IDB 4218900490003

**Program kontrole uzročnika zaraznih oboljenja
i njihovih prenosioca-glodara
proljetna faza 2017. godine
preventivne sistematske deratizacije,
dezinfekcije i dezinskecije**

IZVJEŠTAJ O RELIZACIJI PROGRAMA

Anex 1

Finansijski izvještaj o provedenoj DDD akciji

Finansijski izvještaj za javni sektor

		Prihodi	Rashodi
0	Prihodi		
	Budžet Kantona	45.000,00	
	Općina Olovo	1.398,00	
	Općina Vareš	1.000,00	
	Općina Breza	1.730,00	
	Općina Visoko	5.840,00	
	Općina Tešanj	5.860,00	
	Općina Usora	700,00	
	Općina Doboj-jug	990,00	
	Općina Zavidovići	7.270,00	
	Općina Maglaj	5.775,00	
	Općina Žepče	4.802,70	
	Općina Zenica	13.773,00	
	Općina Kakanj	5.600,00	
	UKUPNO PRIHODI	99.738,70	
1.	Osoblje		
1.1.	Angažovano osoblje		28.284,40
1.2.	Troškovi nadzora (HES DZ)		21.895,48
	Porezi i doprinosi		12.786,85
	UKUPNO OSOBLJE		62.966,73
2	Troškovi izvedbe akcije		
2.1.	Troškovi materijala za deratizaciju		37.577,60
2.2.	Troškovi materijala za dezinfekciju i dezinskeciju		6.493,00
2.3.	Troškovi ostalog materijala i zaštitne opreme		1.276,42
2.4.	Troškovi upotrebe auta		5.703,00
2.5.	Troškovi zakupa skladišta		1.780,80
	UKUPNO TROŠKOVI IZVEDBE AKCIJE		52.830,82
3.	Troškovi izrade programa i ekspertize		
3.1.	Troškovi izrade programa		1.000,00
3.2.	Troškovi ekspertize		0,00
	Porezi i doprinosi		779,40
	UKUPNO TROŠKOVI IZRADE PROGRAMA I OBUKE		1.779,40
4.	Medijska promocija		
4.1.	Radijska i TV promocija projektnih aktivnosti		241,47
4.2.	Troškovi štampe (obavijesti, plakati, i dr.grafičke usluge)		1.141,04
	UKUPNO MEDIJSKA PROMOCIJA		1.382,51
5.	Indirektni troškovi Zavoda i domova zdravlja		
5.1.	Indirektni troškovi		17.843,92
	UKUPNO INDIREKTNİ TROŠKOVI		17.843,92
6.	UKUPNO	99.738,70	136.803,38
7.	RAZLIKA PRIHODA I RAZHODA (GUBITAK)	-37.064,68	
8.	ISPLAČENI POREZ ZA ANGAŽMAN OSOBLJA		13.566,25